Rando Truve 90

20. novembril tähistab väärikat juubelisünnipäeva Rando Truve – arst, kirurg, meditsiiniteaduste doktor ja Eesti Arstide Liidu president aastatel 1990–1991. Oma pikast eluteest on ta jutustanud ja kirja pannud palju värvikaid lugusid, mille kildudest juubelijutt kokku saigi.

Rando Truve sündis ja õppis Tallinnas. Nõukogude ajal oli kooli nimi Tallinna 22. keskkool, kuid seal püsis visalt Westholmi gümnaasiumi eestimeelne vaim. Poisid panid kommunismiehitajatest direktorit ja õpetajaid alailma korralikult proovile ning sõid mõne koolist väljagi. Klassivennad mängisid koos bridži, mis oli kõvasti keelatud kui kodanlik igand, ja tähistasid salaja vabariigi aastapäeva. Hea sõnaga meenutavad nad klassijuhatajat, kes jõululaupäeval kõlanud „Püha öö“ ära kuulas ja siis rahulikult ajalootundi edasi pidas. Pole imeks panna, et Rando Truve pinginaabrist Heinz Valgust sai mees, kes laulva revolutsiooni ajal ütles ajaloolised sõnad: „Ükskord me võidame niikuinii!“

Pärast keskkooli läks Rando Truve TPIsse masinaehitust õppima, aga see polnud see. 1955. aastal viis ta paberid Tartu ülikooli arstiteaduskonda. Tudengeid õpetasid sel ajal legendaarsed professorid Albert Valdes, Ants Rulli, Johan Sarv, Artur Linkberg. Üliõpilaste teadusliku ühingu kirurgiaringis sai arstitudeng külge teadusepisiku.

Õppimise kõrval oli Rando Truve elus tähtsal kohal Tartu üliõpilasmeeskoor, millega esineti kogu Eestis ning käidi kontsertreisidel Venemaal ja Ukrainas. Üht teistsorti lauluga seotud lugu on juubilar meenutanud nii: „Võtsime oma kursusega uut aastat vastu, kõlasid vanad

Rando Truve

tudengilaulud ja hingepõhjast tuli „Saa vabaks, Eesti meri“. Järgmisel päeval sain kutse komsomolikomiteesse. Küsiti, kas teate, miks teid kutsuti? Vastasin, et tahate mind vist komsomoli kutsuda. Ülikooli partorg tardus, nagu oleks madu näinud, ja röögatas: „Teid ei võta me kunagi komsomoli, vaid viskame ülikoolist välja nõukogudevastaste laulude eest!“ Oli tükk seletamist, et me ju laulsime kodumaa auks „Jää vabaks, Eesti meri“ (mis oli muidugi vale). Lõpuks sain hoiatuse buršiliku käitumise eest. Aga laulud jätkusid.“

Kirurgitööd alustas Rando Truve Kuressaares ja Tallinnas Tõnismäe haiglas. 1971. aastal sai temast kolmekümneks aastaks Pelgulinna haigla kirurgiaosakonna juhataja, hiljem töötas ta Lääne-Tallinna Keskhaigla kirurgiakliinikus konsultandi ja kvaliteedijuhina. Pelgulinna kliinikus opereeriti palju maopatoloogiaga patsiente. 1972. aastal tegi kirurg Truve esimest korda toonases Nõukogude Liidus duodenaalhaavandi haigele proksimaalse vagotoomia ilma drenaažoperatsioonita. Mõned aastad hiljem kaitses ta doktoriväitekirja, milles võrdles rohkem kui 1000 erineva maooperatsiooni lähi- ja kaugtulemusi.

Ühtegi parteisse pole juubilar kunagi kuulunud, küll aga olnud Eesti Arstide Liidu liige selle taasasutamisest peale. 1988. aasta oktoobris käis Rando Truve Eesti delegatsiooniga Moskvas üleliidulisel arstide kongressil. Eesti arstid ei taha Moskva diktaati, meil on endal mõistust iseseisvalt oma asju otsustada, rääkis Truve ja saal vilistas. Kui ta jätkas, et eesti poisid peavad aega teenima Eestis, mitte Venemaal, hakati teda fašistiks sõimama. See märgiline kõne saadeti otseteed julgeolekusse ja Eesti parteibossidele, aga Eestis puhusid juba hoopis teised tuuled ja mingit pahandust ei sündinud. Arnold Rüütel rääkis Moskvas Eesti suveräänsusdeklaratsioonist alles poolteist kuud hiljem.

Rando Truve oli arstide liidu president Eesti iseseisvuse taastamise ja meie tervishoiu ülesehitamise põneval ajal. Kuni 1999. aastani kuulus ta Eesti ja Tallinna arstide liidu juhatusse. Praeguseni võib teda kohata arstide päevadel ja teistel liidu üritustel.

Endised kolleegid iseloomustavad Rando Truvet kui väga korrektset ja täpset kirurgi ning vana kooli härrasmeest.

Soovime juubilarile palju õnne ja tugevat tervist!

Eesti Arstide Liit ja endised kolleegid Pelgulinna haiglast